

Spis treści

Od autorów	9
1. System finansowy (Zbigniew Polański)	11
1.1. Pojęcie systemu finansowego	11
1.2. Struktura systemu finansowego	12
1.2.1. Instrumenty finansowe	12
1.2.2. Rynki finansowe	14
1.2.3. Instytucje finansowe	16
1.2.4. Zasady funkcjonowania	20
1.3. Pieniądz	22
1.3.1. Funkcjonalne definicje pieniądza	23
1.3.2. Statystyczne definicje pieniądza	24
1.4. Funkcje systemu finansowego	26
1.5. Rodzaje systemów finansowych	30
1.6. Powiązanie systemu finansowego z pozostałymi sektorami gospodarki narodowej	33
Aneks. Ewolucja systemu finansowego. Giełdowe bitwy i keiretsu (Tadeusz M. Rybczyński)	35
2. System bankowy (Bogusław Pietrzak)	39
2.1. Istota systemu bankowego w gospodarce rynkowej	39
2.1.1. Struktura i czynności systemu bankowego	39
2.1.2. Kreowanie pieniądza przez banki komercyjne	41
2.1.3. Zarządzanie aktywami i pasywami banku komercyjnego – optymalizacja wyniku finansowego i minimalizacja ryzyka	44
2.1.4. Bank centralny w gospodarce rynkowej	50
2.2. System bankowy w Polsce	58
2.2.1. Podstawowe kierunki ewolucji	58
2.2.2. Stan polskiego systemu bankowego	61
2.2.3. Perspektywy rozwoju polskiego systemu bankowego	73
Aneks. Kreowanie pieniądza w ujęciu „mnożnikowym” (Zbigniew Polański)	79
3. Polityka pieniężna (Zbigniew Polański)	83
3.1. Wprowadzenie	83
3.2. Główne cechy polityki NBP zapoczątkowanej w 1990 r.	83
3.3. Rezultaty polityki stabilizowania gospodarki w latach 1990–1996	85
3.4. Źródła podaży pieniądza w świetle skonsolidowanego bilansu systemu bankowego	87
3.5. Ewolucja źródeł podaży pieniądza w latach 1990–1996	87
3.5.1. Lata 1990–1991: ekspansja kredytowa	88

3.5.2. Lata 1992–1994: deficyt budżetowy	90
3.5.3. Rok 1995: wzrost rezerw zagranicznych	93
3.5.4. Rok 1996: ponowna ekspansja kredytowa	96
3.6. Instrumenty polityki pieniężnej NBP	96
3.6.1. Podstawowe stopy procentowe	97
3.6.2. Kredyty refinansowe	100
3.6.3. Obowiązkowe rezerwy	101
3.6.4. Kurs walutowy	104
3.6.5. Instrumenty administracyjnego oddziaływania (1990–1992)	108
3.6.6. Operacje otwartego rynku: wprowadzenie	109
3.7. Kanały oddziaływania polityki pieniężnej na gospodarkę	110
Aneks. Kreowanie pieniądza w ujęciu skonsolidowanego bilansu systemu bankowego (Zbigniew Polański)	116
4. Internacjonalizacja systemu finansowego (Edmund Pietrzak)	120
4.1. Wprowadzenie	120
4.2. Standardy wymienialności	120
4.3. Warunki wymienialności: korzyści i zagrożenia	126
4.4. Droga złotego do wymienialności	133
5. Rynek pieniężny (Andrzej Sławiński)	150
5.1. Wprowadzenie	150
5.2. Rynek lokat międzybankowych	150
5.3. Rynek bonów skarbowych	154
5.4. Rynek krótkoterminowych papierów komercyjnych	159
5.5. Międzybankowy rynek walutowy	161
5.6. Rynek pieniężny a rozwój rynków terminowych	164
5.7. Bank centralny na rynku pieniężnym	165
5.8. Uwagi końcowe	170
6. Rynek kapitałowy (Mirosław Dusza)	172
6.1. Wprowadzenie	172
6.2. Rynek funkcjonujący w luce prawno-systemowej: lata 1985–1990	172
6.3. Powstanie zorganizowanego rynku papierów wartościowych: lata 1991–1992	174
6.4. Ku hossie: rozwój sytuacji na rynku kapitałowym w 1993 r.	176
6.5. Bessa i stabilizacja rynku na niskim poziomie: lata 1994–1995	182
6.5.1. Główne przyczyny polskiej bessy	182
6.5.2. Stabilizacja na niskim poziomie	183
6.6. Rozwój rynku kapitałowego w latach dziewięćdziesiątych i jego perspektywy	197
7. Rynek ubezpieczeniowy (Ewa Wierzbicka)	200
7.1. Funkcje i rodzaje ubezpieczeń	200
7.2. Struktura rynku ubezpieczeń w Polsce	203
7.3. Porównanie z rynkiem europejskim	209
7.4. Sytuacja polskiego rynku ubezpieczeniowego	211
7.5. Zakład ubezpieczeniowy jako pośrednik finansowy	214
7.6. Gospodarka finansowa firm ubezpieczeniowych i fundusze ubezpieczeniowe	222
7.7. Portfel inwestycyjny towarzystw ubezpieczeniowych	230
7.8. Zakończenie	233
8. Finanse publiczne (Barbara Woźniak)	235
8.1. Wprowadzenie	235
8.2. Funkcje państwa	236
8.3. Sektor publiczny	239
8.3.1. Dochody	243
8.3.2. Wydatki	249

8.4. Fundusze publiczne	252
8.5. Funkcje finansów publicznych	255
8.5.1. Funkcja alokacyjna	256
8.5.2. Funkcja redystrybucyjna	258
8.5.3. Funkcja stabilizacyjna	260
9. Budżet państwa (Joanna Marczakowska-Proczka)	263
9.1. Budżet państwa: dochody i wydatki	263
9.2. Prawne uwarunkowania polskiego budżetu	267
9.3. Tryb opracowywania budżetu państwa	271
9.4. Równowaga budżetowa, deficyt budżetowy i dług publiczny	273
10. Gospodarstwa domowe na rynku usług finansowych (Grażyna Rytelewska)	279
10.1. Pojęcie gospodarstwa domowego	279
10.2. Dochody, konsumpcja i oszczędności	280
10.3. Czynniki wyznaczające zakres usług finansowych w Polsce	286
10.4. Zmiany w strukturze zasobów pieniężnych gospodarstw domowych	293
10.5. Funkcjonowanie rynku usług finansowych a alokacja konsumpcji w czasie	297
11. Elementy finansów przedsiębiorstw (Agnieszka Cenker, Paweł Felis, Grzegorz Gołębiowski) 301	
11.1. Gospodarka finansowa i kapitały w przedsiębiorstwie	301
11.2. Powiązania między przedsiębiorstwami a systemem finansowym	305
11.3. Zarządzanie strategiczne finansami w przedsiębiorstwie	310
11.4. Instrumenty podatkowe w gospodarce finansowej przedsiębiorstw	315
11.4.1. System podatkowy w Polsce	315
11.4.2. Podatek od towarów i usług (VAT)	320
11.4.3. Podatek dochodowy od osób prawnych	325
12. Polski system finansowy w perspektywie historycznej: próba podsumowania (Zbigniew Polański)	329
12.1. Wprowadzenie	329
12.2. Efektywność polskiego systemu finansowego w połowie lat dziewięćdziesiątych	330
12.2.1. Funkcje pieniężne	330
12.2.2. Funkcje kapitałowe	331
12.2.3. Funkcje kontrolne	333
12.3. Najbliższa przyszłość	337
12.3.1. Integracja z Unią Europejską	338
12.3.2. Prywatyzacja	339
12.3.3. Konsolidacja instytucji finansowych	340
12.3.4. Reforma ubezpieczeń społecznych	342
12.3.5. Innowacje finansowe oraz postęp techniczny w dziedzinie przepływów pieniężnych	343
Literatura	345